

dis: & quidem (i) pro dimicatione singulari animi gratia instituta, quæ hastiludium sive Torneamentum vocari consuevit (ii) pro dimicatione duorum seria. Et hoc posteriori sensu duellum dividitur in publicum & privatum. Publicum est, quod autoritate Majestatis civilis publicæ utilitatis gratia suscipitur: quale fuit inter Davidem & Goliathum; inter ter geminos fratres Horatios & Curiatios, inter Ducem Gallorum & Valerium Corvinum, inter alium Gallum ac Torquatum; & inter tredecim Italos & totidem Gallos, de quibus & plurimis aliis legendi sunt historiarum scriptores. Publicum autem duellum iterum à nonnullis dispescitur in decretorium & prolusorium: prolusorium item in augurale & reale: de quibus publici duelli generibus copiosius agere instituti mei haut est.

VII. Privatum Duellum itidem non est unius generis: aliud enim est judiciale, aliud extrajudiciale; quibus nonnulli addunt duellum necessarium, idque vocant, quod quis ob defensionem sui rerumque suarum & ad injustam infaustoris vim propulsandam subit, quando scilicet judicis nulla suppetit copia. Et hoc licitum omnique jure permissum est: quod enim quisque ob tutelam corporis sui fecit, hoc jure fecisse existimatur. l. 3. de Iustit. & Jure. Et Cicero pro Milone: *non hac scripta, sed nata lex est; quam non didicimus, accepimus, legimus, verum ex ipsa natura arripimus, hausimus, expressimus: ad quam non docti, sed facti, non instituti, sed imbuti sumus, ut si vita nostra in aliquam vim incidisset, omnis honestas ratio esset expedienda salutis.* Et nonnullis interjectis: *hoc & ratio doctis & necessitas barbaris & mos gentilibus & feris ipsa natura præscripsit, ut omnium semper vim, quacumque ope possent, à corpore & vitâ propulsarent.*

IIIX. Tria